

Zriaďovateľ:

záhorská
knižnica
senica

Metodický list č. 2

2020

Úvod

Vážené kolegyně a kolegovia,

v minulom čísle Metodických listov sme spomínali Týždeň slovenských knižníc a podujatia našej Záhorskej knižnice. Stihli sme ich uskutočniť ešte pred neúprosnými opatreniami, ktoré zatvorili brány knižníc a zakázali verejné podujatia. Určite sme si vtedy nevedeli predstaviť, ako ovplyvní náš život pandémie Covid-19 a pred aké nové úlohy a skúšky nás postaví.

V druhom čísle ML chceme informovať o práci knižníc v prvej vlne pandémie a činnosti Záhorskej knižnice v tomto období, predstaviť Regionálno-bibliografické oddelenie Záhorskej knižnice.

V súvislosti s novou legislatívou v oblasti knihovníctva predstavíme Metodické usmernenie na určenie štandardov pre verejné knižnice a ako zvyčajne prinášame aj prvú časť Kalendária regionálnych osobností - Jubilanti roku 2021.

Prajeme Vám pokojný záver náročného roka 2020 a veľa úspechov v novom roku 2021. Zostáva nám veriť, že sa počas neho budeme môcť vrátiť v plnej miere k režimu, v ktorom sme pracovali pred pandemiou a opäť sa naše priestory zaplnia čitateľmi a návštevníkmi podujatí.

Knižnice v čase pandémie

Začiatok marca sa niesol v mnohých knižniciach na Slovensku tradične v znamení Týždňa slovenských knižníc, stihli uskutočniť pripravené podujatia. Prišiel však 10. marec a s ním striktné nariadenie: z dôvodu ochrany pred šíriacim sa vírusom Covid 19 budú knižnice a všetky verejné inštitúcie až do odvolania pre verejnosť zatvorené.

Aktivity knižníc v tomto období začali smerovať na obstarávanie dezinfekčných prípravkov, ochranných pomôcok a ostatných náležitostí, ktoré slúžili na elimináciu šírenia vírusu. Zamerali sa aj na vybavenie interiérov, tie museli zodpovedať hygienickým požiadavkám. Dôležité bolo pripraviť knižnice tak, aby po opätovnom otvorení spĺňali protiepidemiologické kritériá a boli pripravené poskytovať služby verejnosti.

Kvôli epidémii knižnice museli zrušiť desiatky plánovaných kultúrnych a vzdelávacích akcií, výstav a školení. Jednoducho prešli do núdzového režimu a museli fungovať za sťažených podmienok.

Knihovnícke činnosti, u ktorých to bolo možné, sa presunuli do virtuálneho prostredia. Knihovníci komunikovali s čitateľmi cez sociálne siete, kde informovali o knižných novinkách, vkladali súťaže a kvízy pre detských i dospelých čitateľov, prinášali informácie o dianí v knižnici. Online formou prebiehalo vzdelávanie knihovníkov, často i knihovnícke porady. Veľká časť zamestnancov pracovala z domova, a tak v knižniciach zostali opustené priestory bez čitateľov a výpožičky sa predĺžili do konca mimoriadnych opatrení.

Postupom času vzhľadom na pomerne priaznivú situáciu v súvislosti s koronakrízou Úrad verejného zdravotníctva postupne začal uvoľňovať obmedzujúce opatrenia. V máji bolo umožnené sprístupniť knižnice opäť verejnosti. Tento krok bol sprevádzaný prísnymi hygienickými opatreniami, ktoré pre knižnice vypracovala pracovná skupina Slovenskej národnej knižnice podľa aktuálnych nariadení ÚVZ. Odporúčania taktiež vydávala i Slovenská asociácia knižníc. Každá knižnica si na ich základe určila podmienky poskytovania služieb. Vstup do budov knižníc bol umožnený len s prekrytím horných dýchacích ciest, pre čitateľov bola pripravená dezinfekcia rúk, vrátené knihy sa zhromažďovali a putovali do karantény.

Napriek tomu, že pre mnohých z nás je obdobie pandémie zložité, náročné časy priniesli aj niečo pozitívne. Schopnosť rýchlo reagovať na nečakané zmeny. Absolútna väčšina zamestnancov sa veľmi rýchlo dokázala prispôsobiť novým podmienkam, a celkom zvládli prechod do núdzovej prevádzky knihovníckych služieb. Treba poďakovať všetkým za iniciatívu a osobné nasadenie v neľahkých časoch.

Činnosť Záhorskej knižnice počas prvej vlny pandémie

Počas takmer 2-mesačnej prestávky v prevádzke pre verejnosť presunula Záhorská knižnica niektoré aktivity do virtuálneho sveta. Na webe a FB profile postupne pribúdali tipy, ako nestratiť kontakt s literatúrou, zabaviť sa a niečo nové sa dozvedieť. Web knižnice patril predovšetkým kvízom o Senici – o jej histórii, osobnostiach, ale i súčasnosti. Časť kvízov sme venovali mesačníku Naša Senica a udalostiam, o ktorých písala vo svojich počiatkoch. Informácie o tom, čím mesto v rokoch 1977 – 1986 žilo, čo ľudí trápilo a tešilo, pripomenuli každodenné, no napriek tomu zaujímavé udalosti z našich životov.

Na FB profile knižnice sme reagovali najmä na aktuálne udalosti v oblasti literatúry, pripomenuli si viaceré literárne diela a ich tvorcov, ponúkli seriál príspevkov pod názvom Veľká noc v knižnici. Popularite sa tešil najmä Klub knižných pátračov, ktorý pravidelne uverejňoval výzvu hľadať konkrétnu knihu podľa zvoleného kľúča. Niektorí pátrači boli veľmi zanietení a správnu knihu dokázali nájsť už po pár minútach. Zverejnili sme celkom 30 výziev a našli sa aj takí fanúšikovia klubu, ktorí sa zapojili do všetkých hľadání. Tí najvytrvavejší budú odmenení knihou. Počas tohto obdobia sme zaznamenali nárast sledovateľov stránky a v polovici marca sa nám podarilo dosiahnuť métu 1000 fanúšikov nášho FB.

Znovuotvorenie knižnice bolo vzhľadom na pretrvávajúcu situáciu naplánované postupne vo viacerých etapách. Úvodnú službu – príjem požičaných kníh – začala knižnica poskytovať od štvrtka 7. mája. Od 25. mája mali čitatelia opäť možnosť voľného výberu kníh v jednotlivých oddeleniach. Napriek bezproblémovému priebehu znovuotvorenia a postupnému uvoľňovaniu opatrení nám situácia stále neumožňovala vrátiť sa k plnej prevádzke knižnice v takej podobe, ako sme ju poznali. Zamestnanci i návštevníci musia neustále dodržiavať prísne hygienické opatrenia, niektoré služby – napr. verejný internet, stále nie sú pre verejnosť dostupné. Uvoľňovaním protiepidemických opatrení v krajine sa však knižnica postupne približuje k svojej bežnej prevádzke. V posledných dňoch zatvorenej knižnice sme spustili i XXXIV. ročník súťaže Literárna Senica Ladislava Novomeského 2020. Propozície súťaže prešli malými zmenami, súťaž sa stala anonymnou, pribudla elektronická prihláška a nahrávanie súborov so súťažnými textami cez prihlasovací formulár.

V lete sme sa aspoň priblížili normálnej prevádzke, podarilo sa nám zorganizovať zopár podujatí v rámci projektu Prečítané leto s deťmi z mestských letných táborov. Vtedy sme ešte netušili, že na jeseň sa situácia okolo pandémie opäť skomplikuje a knižnica zostane koncom októbra opäť zatvorená.

Regionálno-bibliografické oddelenie Záhorskej knižnice

Záhorská knižnica plní funkciu mestskej knižnice pre mesto Senica a zároveň je regionálnou knižnicou s pôsobnosťou v územnom obvode okresov Senica a Skalica. Radi by sme knihovníkom knižníc v našej metodologickej pôsobnosti priblížili činnosť nášho regionálno – bibliografického oddelenia.

Jeho história ako oddelenia vtedy ešte Okresnej knižnice v Senici sa začala písať v roku 1974. Dovtedy neexistovalo samostatne, bolo súčasťou oddelenia politickej literatúry a bibliografická činnosť spočívala v tvorbe letákov k rôznym kultúrno-výchovným podujatiam knižnice. Regionálny fond pozostával predovšetkým z regionálnych materiálov, ako sú knihy, brožúry, fotografie, pozvánky, letáky a plagáty. Samostatné oddelenie sa začalo budovať prijatím odbornej pracovníčky a vyčlenením, roztriedením a postupným spracovaním regionálneho fondu.

Už viac ako 30 rokov zastáva post regionálnej bibliografky naša kolegyňa, knihovníčka, pani Alena Švecová. Pod jej vedením oddelenie plní všetky základné úlohy: získava, spracováva a uchováva dokumenty regionálneho významu, buduje regionálnu databázu článkov, koordinuje bibliograficko-informačnú činnosť jednotlivých oddelení knižnice, vykonáva edičnú a rešeršnú činnosť.

Databázu článkov pre výberovú regionálnu bibliografiu v knižnično-informačnom systéme VIRTUA budujeme excerpciou seriálov. V knižnici evidujeme 92 celoslovenských novín a časopisov, 11 zahraničných. Excerpujeme zo 44 titulov, okrem celoslovenských aj z regionálnych periodík. Kompletne viažeme do väzby regionálne periodiká ako Záhorák, Záhorie. Ostatné regionálne periodiká kompletizujeme a uchovávame v dvoch regionálnych skladoch. Vo forme výstrižkov archivujeme celoslovenské periodiká. Databáza regionálnych dokumentov bola doplnená o 48 knižničných jednotiek, knihy vydané v danom kalendárnom roku sa zároveň stávajú kandidátmi na ocenenie v súťaži Kniha Záhoria, ktorej usporiadateľom je práve Záhorská knižnica.

Záujemcovia o rešerše a bibliograficko-faktografické informácie sú predovšetkým študenti stredných a vysokých škôl. Poskytujeme im rešerše a študijné materiály potrebné pre vypracovanie stredoškolskej odbornej činnosti, seminárnych a bakalárskych prác.

Medzi najzaujímavejšie rešerše s regionálnou tematikou v poslednom období patria rešerše: Križovatky pôdohospodárstva na Záhorí, Židovská náboženská obec v Senici v období 1939-1945, Premeny komunálnej a regionálnej politiky po roku 1990 v meste Senica, Z histórie Skalice, Osoby a osobnosti v období národnooslobodzovacieho boja počas 2. svetovej vojny v okrese Senica, Skalica a Myjava.

Aj na tento rok zostavila pani bibliografka materiál Kalendárium regionálnych osobností. Jubilanti roku 2020, rovnako i Významné regionálne osobnosti, udalosti a inštitúcie v roku 2020.

Počas roka pripravila výstavy troch jubilujúcich regionálnych osobností. Prvou bola výstava v priestoroch študovne oddelenia odbornej literatúry pri príležitosti 235. výročia narodenia rímskokatolíckeho kňaza, národného buditeľa, básnika a prekladateľa Jána Hollého (1785-1849), rodáka z Borského Mikuláša.

Druhá výstava bola inštalovaná priamo v priestoroch regionálno-bibliografického oddelenia. Pripomenuli sme si ňou 115. výročia úmrtia Jána Beža, významného učiteľa, kníhtlačiaru a autora pedagogickej literatúry. Vydal 15 učebníc pre národné školy, ktoré vyšli spolu v 68 vydaniach. Známy a obľúbený bol aj jeho časopis Noviny malých. Vystavené materiály pochádzali z knižničného fondu Záhorskej knižnice a súkromnej zbierky známeho a nadšeného znalca regionálnej histórie Jána Petra, ktorý ich bezplatne zapožičal.

Poslednou výstavkou, ešte stále aktuálnou, je výstava v priestoroch oddelenia beletrie, ktorou sme si pripomenuli nedožitú 70. výročie narodenia spisovateľa pre deti a mládež, publicistu, autora sci-fi a dramatika Jozefa Repku. Napísal desiatky rozhlasových hier – boli medzi nimi rozprávky, povesti, zábavné seriály i náučné historické pásma. Návštevník knižnice môže okrem nahliadnutia do jeho kníh si i vypočuť niektorú z jeho rozhlasových hier cez počítač.

Regionálne oddelenie Záhorskej knižnice práve v týchto dňoch dostáva nový šat. Výmenou zastaraného nábytku sa stane dôstojným miestom pre uchovanie regionálneho fondu. Ten je jedinečným zdrojom faktografických a bibliografických informácií, jeho výnimočnosť spočíva v poznávaní histórie i súčasného diania regiónu Záhoria.

Metodické usmernenie na určenie štandardov pre verejné knižnice

Metodické usmernenie na určenie štandardov pre verejné knižnice Štandardy verejných knižníc definujú podmienky, ktoré majú spĺňať verejné knižnice pre to, aby mohli plniť svoje úlohy na optimálnej úrovni.

Nové Metodické usmernenie č. MK-4315/2020-110/11107 z júla 2020 na určenie štandardov pre verejné knižnice s účinnosťou od 1. septembra 2020 slúži na zabezpečenie podmienok kvalitného poskytovania knižničných a informačných služieb verejnými knižnicami a optimálne využívanie verejných zdrojov, poskytovaných zriaďovateľmi verejných knižníc: samosprávnymi krajmi, mestami a obcami, alebo inými právnickými osobami.

Úplné znenie Metodického usmernenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. MK – 4315/202-110/11107 z 21. júla 2020 na určenie štandardov pre verejné knižnice sa nachádza na stránke:

https://snk.sk/images/Informacie_pre/Kniznice_a_knihovnikov/Dokumenty_pre_knihovnikov/Metodicke_usmernenie_MK_SR_Standardy_pre_verejne_kniznice.pdf

Výklad metodického usmernenia je uverejnený v časopise Knižnica a dostupný na:

https://www.snk.sk/images/Edicna_cinnost/Casopis_Kniznica/2020/2020_11_12_02_Mgr_Zuzana_Pracharova.pdf

METODICKÉ USMERNENIE NA URČENIE ŠTANDARDOV PRE VEREJNÉ KNIŽNICE Mgr. Zuzana Prachárová

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky v nadväznosti na zákon č. 126/2015 Z. z. o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 o múzeách a galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a ďalších legislatívnych dokumentov 21. júla 2020 vydalo nové *Metodické usmernenie č. MK--4315/2020-110/11107 na určenie štandardov pre verejné knižnice* s účinnosťou od 1. septembra 2020.

Do 31. augusta 2020 platil *Metodický pokyn Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. MK-1669/2010-10/7472* z 1. júna 2010, ktorého cieľom bolo optimalizovať podmienky poskytovania knižničných a informačných služieb verejnými knižnicami a optimálneho využívanie verejných zdrojov poskytovaných zriaďovateľmi verejných knižníc v záujme zabezpečenia slobodného prístupu k informáciám a informačným zdrojom. V týchto štandardoch boli vymedzené konkrétne kategórie s konkrétnymi parametrami. Určovali počet prírastkov knižničných jednotiek na 1 obyvateľa nadobudnutých kúpou za kalendárny rok, počet odoberaných titulov periodík podľa veľkosti sídla obce, priemernú sumu na 1 knižničnú jednotku v €, počet počítačov

s pripojením na internet prístupných verejnosti, počet študijných miest na 1 knižnicu podľa veľkosti sídla, počet prevádzkových hodín knižnice týždenne, priemerný počet výpožičiek na 1 zamestnanca vykonávajúceho knihovnícke činnosti, priemerný počet výpožičiek na 1 obyvateľa, percento používateľov z počtu obyvateľov či obrat knižničného fondu.

Odvtedy ubehlo desať rokov, situácia sa zmenila a zmenila sa aj činnosť knižníc. V uvedenom období sme pozorovali celosvetový trend poklesu výpožičiek v knižniciach, ktoré sa čoraz viac menili na komunitné centrá. Komunitné centrum ako inštitucionálne zariadenie poskytuje verejnosti predovšetkým primárne programy, pričom reaguje na aktuálne problémy, potreby a záujmy miestnej komunity. Už nie výpožičky, ale narastajúce počty kultúrnych a komunitných podujatí dominujú v štatistikách slovenských verejných knižníc.

V roku 2018 usporiadali verejné knižnice o 23,96 % akcií viac ako v roku 2010. Naproti tomu počet výpožičiek vo verejných knižniciach neustále klesá. V roku 2018 sa počet výpožičiek v porovnaní s rokom 2010 znížil o 18,41 %. Rovnako sa zmenil prístup na internet v knižniciach. Kým v roku 2010 malo pripojenie na internet prostredníctvom wi-fi len 61 knižníc, v roku 2018 to bolo už 448 knižníc, čo predstavuje nárast o 634,43 %. So zreteľom na nárast pripojenia prostredníctvom wi-fi klesá počet počítačov s pripojením na internet pre verejnosť. Od roku 2010 do roku 2018 bol zaznamenaný pokles o 32,95 %. Zvýšil sa aj počet knižníc, ktoré si zriadili vlastnú webovú stránku. Nárast predstavoval 6,03 % a webová stránka knižnice je dnes už bežným štandardom.

Nové metodické usmernenie určuje už nielen kvantitatívne, ale aj *kvalitatívne* podmienky poskytovania knižnično-informačných služieb verejnými knižnicami a využívania verejných zdrojov poskytovaných zriaďovateľmi verejných knižníc. Knižniciam sa tak predkladajú štandardy, ktorých cieľom je zabezpečiť plnenie úloh knižníc na optimálnej úrovni. V novom metodickom usmernení sa objavuje viacero nových indikátorov, ako sú umiestnenie knižnice v obci, plocha knižnice určená pre používateľov, webová stránka knižnice, online katalóg knižnice, personálne zabezpečenie, kvalifikácia a vzdelávanie pracovníkov knižníc, meranie spokojnosti používateľov, ako aj kultúrne, vzdelávacie a komunitné aktivity knižnice. Zároveň sa prestávajú sledovať niektoré „staré“ parametre, a to priemerný počet výpožičiek na 1 zamestnanca vykonávajúceho knihovnícke činnosti a priemerný počet výpožičiek na 1 obyvateľa.

Ako prvý parameter sa v nových štandardoch stanovuje **umiestnenie knižnice v obci**. Knižnica by mala byť ľahko dostupná pre používateľov, či už pešo alebo 15 minút jazdy autom v mestských a prímestských oblastiach. Priestory určené pre používateľov by mali dosahovať 60 m² na 1 000 obyvateľov.

Prevádzkový čas knižnice pre verejnosť sa mení podľa veľkosti obce. Knižnica v sídle do 500 obyvateľov by mala byť otvorená 3 – 5 hodín týždenne a knižnica v sídle, ktoré má viac ako 40 000 obyvateľov, by mala mať 50 a viac prevádzkových hodín pre verejnosť.

Knižnica je povinná systematicky dopĺňať, odborne evidovať, spracovávať, uchovávať, ochraňovať, využívať a sprístupňovať svoj **knižničný fond**. Tento fond by

mal byť primerane aktuálny, aby uspokojoval potreby a záujmy používateľov. Obecná knižnica by mala v jednom kalendárnom roku vynaložiť na 1 obyvateľa 0,80 € a mestská a regionálna knižnica 1,00 €.

**TAB. 1 VÝVOJ NIEKTORÝCH PARAMETROV
VO VEREJNÝCH KNIŽNICIACH ZA POSLEDNÝCH OSEM ROKOV**

PARAMETER	2010	2018	%
Podujatia	25 909	32 118	24
Výpožičky	17 319 666	14 131 396	-18
Pripojenie wi-fi	61	448	634
Počet počítačov s pripojením na internet pre verejnosť	1 851	1 241	-33
Webové sídlo knižnice	116	123	6

Mení sa aj **počet študijných miest** v knižnici, ktoré sú doplnené o **miesta na oddych**. Knižnica by mala vo svojich priestoroch vytvoriť pohodlné miesta na štúdium a čítanie i miesta na stretávanie skupín rôznych veľkostí, priestor na sedenie pre dospelých, mladistvých a detských používateľov, ktorý bude umožňovať oddychové čítanie, skupinovú prácu alebo prácu vo dvojici. Na túto činnosť by mali byť vyhradené osobitné zóny alebo tiché študovne. V priestoroch knižnice by nemali chýbať oddychové zóny. Odporúčaný počet miest na štúdium a čítanie sa mení v závislosti od veľkosti sídla knižnice. Napríklad knižniciam v sídle, ktoré má 20 000 – 40 000 obyvateľov, sa odporúča zabezpečiť 70 miest na štúdium a čítanie.

Veľkou zmenou prešlo hodnotenie **prístupu na internet** a **prístupu k informačným technológiám**. Verejná knižnica by mala umožniť prístup na internet na počítačoch v knižnici, ale zároveň aj prostredníctvom wi-fi pripojenia. Realita na Slovensku je však iná. V roku 2018 malo z 1 461 knižníc, čo je celkový počet verejných knižníc na Slovensku, pripojenie na internet len 703 knižníc, t. j. 48,12 %. Prístup na internet majú umožňovať aj tie najmenšie knižnice, preto metodické usmernenie uvádza, že knižnice v sídlach do 2 000 obyvateľov by mali mať minimálne 1 počítač s pripojením na internet aj v prípade, že poskytujú wi-fi pripojenie.

Oveľa nižšie percento v štatistikách zaznamenáva nový parameter, ktorým je **webové sídlo knižnice**. V roku 2018 malo vlastnú webovú stránku zriadenú len 8,42 % verejných knižníc. Každá verejná knižnica by mala poskytovať informácie pre svojich používateľov práve prostredníctvom vlastnej webovej stránky. Malé knižnice majú možnosť uvádzať tieto informácie aj na webovej stránke zriaďovateľa.

Online katalóg verejnej knižnice predstavuje základný nástroj knižnice na sprístupnenie knižničného fondu, ktorý umožňuje používateľom vyhľadávať a využívať knižničný fond a služby knižnice pomocou vzdialeného prístupu. Knižnice, ktoré pôsobia v obciach s viac ako 1 000 obyvateľmi, by mali poskytovať elektronický online katalóg knižnice. Na sprístupnenie svojho fondu prostredníctvom online katalógu môžu malé knižnice využiť novú verziu Knižnično-informačného systému pre malé a stredné knižnice (KIS MaSK 2) Slovenskej národnej knižnice, ktorý je prevádzkovaný v open source systéme KOHA a prioritne je určený pre obecné, mestské, školské a špeciálne knižnice. Malé knižnice môžu využívať aj súborné regionálne katalógy.

Novými parametrami sú aj **personálne zabezpečenie knižnice a kvalifikácia a vzdelávanie zamestnancov knižnice**. Personál je mimoriadne dôležitým prvkom v prevádzke verejnej knižnice. Každá knižnica by mala mať taký počet zamestnancov, aby mohla počas celej prevádzky bez problémov vykonávať všetky svoje úlohy. Metódou na stanovenie primeraného počtu zamestnancov v knižnično- informačných službách môže byť zavedenie benchmarkingu, ktorý je založený na porovnávaní knižníc podobnej veľkosti a rovnakého typu. Každý zamestnanec knižnice by mal venovať odbornému vzdelávaniu 40 pracovných hodín ročne. Zamestnanci knižníc, ktoré majú menej ako 20 prevádzkových hodín, by mali venovať vzdelávaniu minimálne 8 pracovných hodín ročne.

Pre knižnice má veľký význam **meranie spokojnosti používateľov**. Prieskumy potrieb a spokojnosti používateľov sú cenným nástrojom hodnotenia dosiahnutých výsledkov knižnice. Štandardy stanovujú ako indikátor spokojnosti *viac než 90 % používateľov nad 15 rokov hodnotiacich službu knižnice ako dobré alebo veľmi dobré* (škála hodnotenia spokojnosti s knižničnými službami obsahuje päť stupňov: veľmi dobré – dobré – primerané – zlé – veľmi zlé). Podobne je stanovený indikátor spokojnosti pre používateľov do 15 rokov.

Verejná knižnica by mala byť centrom komunity, ak má zohrávať plnohodnotnú úlohu v jej fungovaní. Je dôležité, aby každá verejná knižnica spracovala analýzu potrieb miestnej komunity a premenila knižnicu na miesto neformálneho celoživotného vzdelávania, miesto stretávania ľudí, podpory, kreativity a komunitnej spolupráce. Preto usmernenie v závislosti od veľkosti sídla odporúča **počet vzdelávacích, kultúrnych a komunitných podujatí knižnice**. Napríklad knižnica v sídle s počtom obyvateľov 10 001 – 20 000 by mala usporiadať 300 podujatí ročne.

Posledným stanoveným indikátorom je **percento používateľov z počtu obyvateľov**. Ide o dôležitý parameter, ktorý možno splniť viacerými spôsobmi. Knižnica by sa mala všemožne usilovať o to, aby si získala priazeň používateľov. Každoročne by mala usporiadať verejné stretnutie s používateľmi, na ktorom vedenie knižnice podá správu o činnosti a dosiahnutých výsledkoch s použitím štatistických údajov a predstaví aktivity knižnice plánované na nasledujúce obdobie.

Knižnica by mala propagovať svoje služby a informácie o nich zverejňovať rôznymi spôsobmi a všetkými dostupnými prostriedkami. Dôležitý je plán propagácie. Ďalej by mala upriamiť pozornosť na miestnu komunitu a zamerať sa na témy a aktivity, o ktoré sa jej členovia zaujímajú. Knižnice by mohli zakladať napríklad združenia a spoločnosti priateľov knižnice a pod.

Aby bolo nové metodické usmernenie na určenie štandardov pre verejné knižnice účinné, je potrebné, aby sa jednotlivé parametre v pravidelných intervaloch hodnotili a najneskôr po uplynutí piatich rokov prehodnocovali.

Veríme, že nové štandardy pre verejné knižnice prinesú trend, ktorý budú nasledovať. Súčasné verejné knižnice už totiž nie sú iba miestom na vypožičiavanie kníh, ale musia svoje priestory prispôbiť tak, aby slúžili ako spoločný priestor pre celú sídelnú komunitu a pre rôzne podskupiny komunity s prihliadnutím na fakt, že jeden človek môže byť súčasťou viacerých skupín.

Knižnica môže slúžiť aj ako neutrálny priestor na zmierňovanie komunitných napätí a konfliktov a podporným prvkom obce pri budovaní a rozvíjaní komunity. Poslaním takejto knižnice je prostredníctvom odborných činností a rôznych iných činností a aktivít prispievať k sociálnemu začleňovaniu osôb do komunity, a to tak na individuálnej, ako aj lokálnej úrovni. Knižnica by sa mala podieľať na vytváraní takých možností a príležitostí, ktoré pomôžu členom komunity naplno sa zapojiť do spoločenského a kultúrneho života v danej lokalite i v širšej spoločnosti.

Komunitná knižnica by mala poskytovať predovšetkým primárne programy, ktoré reagujú na aktuálne problémy a potreby miestnej komunity. V jej priestoroch by mali používatelia zmysluplne tráviť voľný čas, prezentovať svoju kultúru, zvyky a tradície a vzdelávať sa.

Program a ponuka knižničných akcií by sa mali realizovať na základe poznania potrieb, ale najmä záujmov samotných obyvateľov danej komunity. Prirodzene, realizácia takýchto akcií si vyžaduje adekvátne materiálno-technické vybavenie a práve od neho neraz závisí, v akej kvalite a forme sa dané služby poskytujú.

Priestorové, materiálne, ale aj personálne možnosti knižnice by mali zohľadňovať veľkosť miestnej komunity a jej zameranie. Je však pochopiteľné, že knižnica nemôže poskytovať komplexný rozsah činností komunitného centra. Preto je veľmi dôležitá spolupráca s ďalšími inštitúciami v obci, resp. v mieste pôsobenia knižnice. Napríklad činnosti pre deti a mládež by sa mali realizovať v spolupráci so školami a s kultúrnymi či osvetovými strediskami.

Každá komunitná knižnica potrebuje dostatok finančných prostriedkov, ktoré prispievajú k zvýšeniu úrovne poskytovaných služieb. Finančné dotácie zo strany zriaďovateľa by mali byť doplnené o dotácie z Fondu na podporu umenia a rôznych nadácií, zo súkromných príspevkov či 2 % z daní a pod.

Činnosť pracovníkov komunitnej knižnice je veľmi náročná na čas, trpezlivosť, tvorivosť a kreativitu, no nie vždy sa ich úsilie stretáva s pochopením zo strany používateľov, čo môže mať za následok frustráciu a syndróm vyhorenia.

Knižnice by sa mali snažiť upraviť priestory pre používateľov tak, aby boli príťažlivé a umožňovali nielen pokojné, nerušené čítanie, ale aj stretávanie ľudí z komunity. Nové štandardy by mali k naplneniu týchto úloh súčasných knižníc prispieť a pomôcť im zmeniť sa na nové a moderné komunitné inštitúcie, do ktorých sa budú používatelia radi vracat'.

Kalendárium regionálnych osobností. Jubilanti roku 2021

I.časť

Január

Henrich V E L I C K Ý - športovec - päsťiar, tréner

02. 01. 1921 Lakšárska Nová Ves

100. výr.

15. 03. 1985 Bratislava

Dušan D U Š E K - spisovateľ, redaktor, pôvod zo Záhoria

04. 01. 1946 Gbelce

75. výr.

Emanuel L E H O C K Ý - priekopník slovenského robotníckeho hnutia

04. 01. 1876 Osuské

145. výr.

24. 09. 1930 Bratislava

Eduard Š A N D O R F I - redaktor, publicista

05. 04. 1869 Bošáca

06. 01. 1936 Vrbovce

85. výr.

Martin Ď U R G A L A - učiteľ, kultúrny pracovník

10. 11. 1783 Podbranč

08. 01. 1856 Trnava

165. výr.

Jozef G V A D Á N Y I - básnik, maďarský generál

16. 07. 1725 Rudabánya (Maďarsko)

08. 01. 1801 Skalica

220. výr.

Vincent M I H A L O V I Č - teológ, vysokoškolský učiteľ v Šaštíne-Strážach

08. 03. 1923 Šamorín

10. 01. 1981 Modra

40. výr.

Karol B E L O H L Á V E K - novinár, krajský pracovník, typograf
13. 01. 1886 Holíč
135. v.ýr.
25. 04. 1983 Maitland (USA)

Anton P A L Š O V I Č - náboženský spisovateľ, cirkevný hodnostár, pôsobil v Senici
15. 01. 1771 Trnava
250. v.ýr.
03. 02. 1864 Bratislava

Antónia L I Š K O V Á - právnička, pôsobila v Skalici
16. 01. 1906 Dechtice
115. v.ýr.
25. 06. 1984 Bratislava

Jozef B Á N S K Y - bibliograf, prekladateľ, literárny historik
31. 12. 1919 Kunov
18. 01. 1956 Torysky
65. v.ýr.

Anna J U R K O V I Č O V Á - osvetová pracovníčka, výšivkárka
17. 06. 1861 Turá Lúka
21. 01. 1931 Skalica
90. v.ýr.

Viera M A R K O V I Č O V Á - kultúrna pracovníčka
23. 06. 1876 Skalica
21. 01. 1946 Nové Mesto nad Váhom
75. v.ýr. .

František Xaver Š K A R N I C E L - vydavateľ, kníhtlačiar
24. 11. 1769 Skalica
22. 01. 1841 Skalica
180. v.ýr.

Alojz W I N K L E R - lekár-onkológ, pôsobil v Skalici
12. 09. 1919 Devínska Nová Ves
22. 01. 1981 Bratislava
40. v.ýr.

Juraj L Á N I - barokový básnik, dramatik, prozaik, študoval v Skalici
1646 Trenčianska Teplá
24. 01. 1701 Lipsko (Nemecko)
320. v.ýr.

Anton B I E L E K - správca tlačiarne a redaktor slovenského zábavníka, učiteľ,
pôsobil v Skalici
10. 09. 1857 Bytčica
27. 01. 1911 Viedeň (Rakúsko)
110. v.ýr.

Otomar K U B A L A - verejný činiteľ, učiteľ
28. 01. 1906 Lakšárska Nová Ves
115. v.ýr.
28. 08. 1946 Bratislava

Jozef H A N Z A L Í K - publicista, politik
29. 01. 1886 Kopčany
135. v.ýr.
?

Juraj L I P A I - náboženský spisovateľ, cirkevný hodnostár, pôsobil v Senici
1600 Bratislava
30. 01. 1666 Bratislava
355. v.ýr.

Ján S Z E G H E Ö - hospodársky pracovník, pôsobil v Holíči
08. 04. 1905 Nové Sady
31. 01. 1971 Žilina
50. v.ýr.

Fridrich V A L E N T Š Í K - lekár-gynekológ, pôsobil v Skalici
31. 01. 1916 Rajec
105. v.ýr.
20. 06. 1966 Bougie (Alžírsko)

Február

Ján Tobiáš LANGHOFFER - publicista, národnokultúrny pracovník

01. 02. 1812 Skalica

02. 02. 1876 Stará Pazova (Srbsko)

145. v.ýr.

Arnold PETRÁŠ - účastník protifašistického odboja

01. 12. 1887 Borský Jur

03. 02. 1971 Bratislava

50. v.ýr.

Jozef BOLTIŽÁR - uhorský poslanec, cirkevný hodnostár

04. 02. 1821 Moravský Svätý Ján

200. v.ýr.

17. 05. 1905 Esztergom (Maďarsko)

Štefan DANIEL - politik, podnikateľ, pôsobil v Sekuliach a Sološnici

29. 03. 1885 Plavecký Štvrtok

04. 02. 1966 Bratislava

55. v.ýr.

Vladimír ROY - básnik, kňaz, redaktor, prekladateľ, pôsobil v Skalici, Senici, Bukovci

17. 04. 1885 Adamovské Kochanovce

06. 02. 1936 Nový Smokovec

85. v.ýr.

Samuel JURKOVIČ - organizátor družstevníctva, osvetový pracovník, učiteľ, pôsobil
v Sobotišti

09. 02. 1796 Brezová pod Bradlom

225. v.ýr.

13. 07. 1873 Brezová pod Bradlom

Ján LIPÁR - politik

08. 08. 1894 Hrubá Vrbka

10. 02. 1966 Skalica

55. v.ýr.

Štefan BELICA - kňaz, zaslúžil sa o rozvoj školstva, pôsobil v Senici

11. 02. 1816 Dolné Orešany

205. v.ýr.

07. 04. 1901 Dolné Orešany

Štefan J O R Í K - národnohospodár
16. 02. 1921 Prietrž
100. v.ýr.

František T Ó T - národnokultúrny pracovník, mecén, kňaz
01. 11. 1810 Skalica
18. 02. 1891 Skalica
130. v.ýr.

Anton K N A P P - náboženský spisovateľ, kňaz, prekladateľ
20. 02. 1786 Gbely
235. v.ýr.
18. 10. 1848 Dolná Krupá

Imrich K A R V A Š - národnohospodár, právnik, študoval v Skalici
25. 02. 1903 Levice
20. 02. 1981 Bratislava
40. v.ýr.

Jozef R O S A - ekonóm, vedecký pracovník
23. 02. 1916 Senica
105. v.ýr.
28. 12. 1973 Bratislava

Jozef Mária Š K A R D A – kňaz, dekan-prelát, pôsobil v Šaštíne
13. 03. 1847 ?
24. 02. 1941 Šaštín
80. v.ýr.

Alojz Š O L T É S - náboženský spisovateľ, ľudovýchovný pracovník, učiteľ, kňaz
26. 02. 1816 Banská Bystrica
205. v.ýr.
18. 02. 1876 Moravský Svätý Ján
145. v.ýr.

Ľudovít C L E M E N T I S - kultúrny pracovník, učiteľ, publicista
25. 02. 1861 Skalica
160. v.ýr.
28. 02. 1946 Tisovec
75. v.ýr.

Ľudovít N O V O M E S K Ý - cirkevný historik, krajanský pracovník, redaktor,
kňaz
28. 02. 1861 Senica
160. v.ýr.
13. 03. 1938 Newark N. Y. (USA)

Marec

Damián K O Z M A – právnik, vedecký pracovník

18. 12. 1915 Kuklov

02. 03. 1976 Bratislava

45. v. r.

Jozef K R C H O - autor slávnostných prejavov, učiteľ, pôsobil v Skalici

03. 03. 1716 Žilina

305. v. r.

1780 Levoča

Ján V Á L K A - pedagóg, kňaz

03. 03. 1801 Hlboké

220. v. r.

1873 Dunaegyháza (Maďarsko)

Rudolf K U Č Í N Y - verejný činiteľ, právnik

okolo 1812 Holíč

06. 03. 1891 Budapešť (Maďarsko)

130. v. r.

Žigmund P A U L Í N Y - T Ó T H - národohospodár, spisovateľ

12. 05. 1865 Skalica

06. 03. 1906 Martin

115. v. r.

Michal T U R Ó C I - náboženský spisovateľ, profesor

14. 08. 1669 Skalica

06. 03. 1706 Prešov

315. v. r.

Juraj F Á N D L Y - spisovateľ, študoval v Šaštíne

21. 10. 1750 Častá

07. 03. 1811 Doľany

210. v. r.

Jozef K Ä S M A Y E R - osvetový pracovník, kňaz, pôsobil v Radošovciach,
Šaštíne-Strážach, Kútoch

08. 03. 1891 Malacky

130. v. r.

?

Konštantín H U D E C – muzikológ, univerzitný profesor

11. 03. 1901 Gbely

120. v.ýr.

23. 03. 1952 Bratislava

Juraj B A R Š O N - cirkevný hodnostár, košický biskup, náboženský spisovateľ

13. 03. 1626 Petrova Ves

395. v.ýr.

11. 01. 1678 Košice

Ján P A R A D E I S E R - kováč, výrobca pušiek

13. 03. 1881 Gbely

140. v.ýr.

15. 09. 1963 Gbely

Karol K O P Á L E K - učiteľ, účastník protifašistického odboja

14. 03. 1921 Petrova Ves

100. v.ýr.

Michal B O O R - spisovateľ, redaktor, kňaz

25. 09. 1837 Vrbové

17. 03. 1891 Skalica

130. v.ýr.

Martin O R G O N Í K - K U N O V S K Ý - ľudový básnik

28. 05. 1887 Kunov

17. 03. 1916 Bratislava

105. v.ýr.

Miroslav H O R Ň Á K – filmový scenárista, dramaturg, režisér

18. 03. 1931 Skalica

90. v.ýr.

04. 06. 1994 Bratislava

Pavol J A K U B O V I Č - prekladateľ, učiteľ, kňaz

18. 03. 1791 Skalica

230. v.ýr.

20. 10. 1838 Budapešť(Maďarsko)

Peter JILEMNIČKÝ - spisovateľ, básnik, novinár, učiteľ, pôsobil v Šajdíkových Humenciach

18. 03. 1901 Kyšperk (Česko)

120. v. r.

19. 05. 1949 Moskva (Rusko)

Juraj ZRUNEK - organista, kopista (opisovač nôt), hudobný skladateľ, pôsobil v Skalici

19. 03. 1736 Vnorovy (Česko)

285. v. r.

03. 06. 1789 Prešov

Eugen KARDHORDO - strojní inžinier, vynálezca, pôsobil v Skalici

01. 11. 1897 Dubník

20. 03. 1981 Bratislava

40. v. r.

Jozef NEDOBŘÍ - profesor, redaktor, kňaz, pôsobil v Častkove

21. 03. 1841 Nemecká Ľupča

180. v. r.

07. 10. 1921 Senica

Vít'azoslav CINTULA - historik, kartograf, stredoškolský profesor

07. 03. 1848 Borský Svätý Mikuláš

22. 03. 1911 Praha

110. v. r.

Ján DUALSKÝ - regionálny historik

06. 01. 1808 Senica

22. 03. 1881 Nitra

140. v. r.

Karol Pavol STELTZER - náboženský spisovateľ, pedagóg

09. 11. 1813 Trenčín

23. 03. 1876 Holíč

145. v. r.

Jozef Ľudovít HOLUBY - botanik, etnograf, kňaz, pôsobil v Skalici

25. 03. 1836 Ľubina

185. v. r.

15. 06. 1923 Pezinok

Eugen C H R I E N - maliar, notár, scénický výtvarník, pôsobil v Senici
08. 11. 1896 Banská Štiavnica
26. 03. 1956 Košice
65. v.ýr.

Ján U H L Á R I K - národný pracovník, kňaz, pôsobil v Štefanove
30. 10. 1819 Dolný Hričov
28. 03. 1881 Kalocsa (Maďarsko)
140. v.ýr.

Apríl

Samuel H A T A L A - osvetový pracovník, učiteľ
15. 02. 1862 Myjava
02. 04. 1956 Skalica
65. v.ýr.

Marian V E L B A - maliar, pedagóg
03. 07. 1930 Hradište pod Vrátnom
04. 04. 1991 Bratislava
30. v.ýr.

Juraj H O L Ć E K - národnokultúrny pracovník, včelár, kňaz, pôsobil v Jablonici
05. 04. 1811 Budmerice
210. v.ýr.
04. 05. 1869 Jasová

Štefan B E L I C A - kňaz, zaslúžil sa o rozvoj školstva, pôsobil v Senici
11. 02. 1816 Dolné Orešany
07. 04. 1901 Dolné Orešany
120. v.ýr.

Oto H O R Ň Á K - herec
07. 04. 1926 Holíč
95. v.ýr.
01. 01. 1990 Žilina

Samuel TIMON - profesor, teológ, kňaz, pôsobil v Skalici
20. 07. 1675 Trenčianska Turná
07. 04. 1736 Košice
285. v.ýr.

Juraj Paulín BAJAN - františkánsky kňaz, hudobný skladateľ
12. 04. 1721 Vrádište
300. v.ýr.
15. 07. 1792 Skalica

Fridrich Kristián PETROVIČ - historik, právnik
09. 10. 1799 Holíč
12. 04. 1836 Mníchov (Nemecko)
185. v.ýr.

Miroslav KOVALEVSKÝ - pedagóg, spisovateľ, kňaz, pôsobil v Skalici
21. 05. 1838 Čankov
14. 04. 1916 Ružomberok
105. v.ýr.

Ján VYSKYDENSKÝ - redaktor novín, kňaz, autor príležitostných veršov
16. 04. 1761 Myjava
260. v.ýr.
02. 03. 1834 Prietrž

Daniel Jonatán Záboj LAUČEK - básnik, beletrista, dramatik, filozof,
pôsobil v Hlbokom
18. 05. 1846 Tisovec
20. 04. 1911 Nanticoke (USA)
110. v.ýr.

Štefan BUC - spisovateľ, literárny vedec, učiteľ, kňaz, študoval v Skalici
24. 12. 1910 Bobrov
22. 04. 1966 Valparaiso (USA)
55. v.ýr.

Karol Bohuslav ŠULEK - jazykovedec, prírodovedec, redaktor
22. 04. 1816 Sobotište
205. v.ýr.
30. 11. 1895 Záhreb (Chorvátsko)

Janko B L A H O - spevák, zberateľ ľudových piesní, publicista, pedagóg
15. 09. 1901 Skalica
24. 04. 1981 Bratislava
40. v.ýr.

Ladislav P A U L Í N Y - kňaz, spisovateľ, historik, pôsobil v Prietrži
01. 07. 1815 Bošáca
25. 04. 1906 Senica
115 v.ýr.

Mojmír B E N Ž A - etnológ
25. 04. 1941 Senica
80. v.ýr.

Ján K L S Á K - náboženský spisovateľ, kňaz
19. 06. 1804 Melčice
28. 04. 1876 Sobotište
145. v.ýr.

Máj

Ján O R A V E C - jazykovedec, pedagóg
01. 06. 1922 Rozbehy
01. 05. 1986 Bratislava
35. v.ýr.

Eudovít V A L A C H - lekár-rádiológ, univerzitný profesor
18. 03. 1893 Skalica
01. 05. 1941 Bratislava
80. v.ýr.

Pavol M A Z Ú R - národnokultúrny pracovník, inžinier
06. 05. 1811 Skalica
210. v.ýr.
11. 07. 1875 Vsetín (Česko)

Milan M I Š Í K – geológ, vysokoškolský pedagóg
03. 11. 1928 Skalica
07. 05. 2011 Bratislava
10. v.ýr.

Jozef Č Á R S K Y - cirkevný hodnostár, rektor
09. 05. 1886 Gbely
135. v.ýr.
11. 03. 1962 Košice

Vladimír T R S L Í N - organizátor advokácie, právnik
15. 05. 1886 Skalica
135. v.ýr.
23. 11. 1947 Bratislava

Martin O R Í Š E K - verejný činiteľ, publicista, učiteľ
19. 12. 1887 Čáčov
17. 05. 1966 Martin
55. v.ýr.

Daniel Jonatán Z á b o j L A U Č E K - básnik, beletrista, dramatik, filozof,
pôsobil v Hlbokom
18. 05. 1846 Tisovec
175. v.ýr.
20. 04. 1911 Nanticoke (USA)

Ferdinand A M E N A - technik, učiteľ, publicista
21. 05. 1891 Šaštín-Stráže
130. v.ýr.
30. 05. 1972 Bratislava

Karol L Á N Y I - historik, učiteľ
18. 12. 1812 Pukanec
23. 05. 1856 Gbely
165. v.ýr.

Jún

Viliam P A U L Í N Y - T Ó T H - básnik, novinár, národovec, podpredseda Matice
slovenskej
03. 06. 1826 Senica
195. v.ýr.
06. 05. 1877 Martin

Anna C E L L Á R Y O V Á - K U R T O V Á - herečka
04. 06. 1931 Borský Svätý Jur
90. v.ýr.

Martin H O F E R K A - historik, regionalista
04. 06. 1976 Skalica
45. v.ýr.

Peter K O V Á Č I K - básnik, prozaik, scenárista, pôsobil v Skalici
06. 06. 1936 Čierny Balog
85. v.ýr.

Pavol Š U L L A - kultúrno-osvetový pracovník, publicista
20. 01. 1898 Hlboké
06. 06. 1976 Modra
45. v.ýr.

Jana K O C I A N O V Á - speváčka populárnych piesní
08. 06. 1946 Šaštín – Stráže
75. v.ýr.
23. 09. 2018 Bratislava

Drahomíra B A R G Á R O V Á - režisérka oper
13. 06. 1936 Moravský Svätý Ján
85. v.ýr.

Anna J U R K O V I Č O V Á - osvetová pracovníčka, výšivkárka
17. 06. 1861 Turá Lúka
160. v.ýr.
21. 11. 1931 Skalica

Ferdinand D Ú B R A V S K Ý - spisovateľ, redaktor, učiteľ
08. 09. 1850 Borský Jur
19. 06. 1926 Modra
95. v.ýr.

Pavol M A C E K - verejný činiteľ, poslanec
20. 06. 1886 Senica
135. v.ýr.
07. 04. 1970 Bratislava

Fridrich V A L E N T Š Í K - lekár-gynekológ, pôsobil v Skalici
31. 01. 1916 Rajec
20. 06. 1966 Bougie (Alžírsko)
55. v.ýr.

Viera MARKOVIČOVÁ - kultúrna pracovníčka

23. 06. 1876 Skalica

145. v. r.

21. 01. 1946 Nové Mesto nad Váhom

Mária HOLUBYO VÁ - poetka (švagriná J. L. Holubyho)

24. 06. 1851 Bukovec

170. v. r.

21. 12. 1919 Skalica

Anna RÝZKOVÁ – odborníčka na jazykovú kultúru a vývin slov. jazyka

25. 06. 1936 Prietrž

85. v. r.

20. 11. 2015 Prietrž

Eudmila PAJDUŠÁKOVÁ - významná astronómka

29. 06. 1916 Radošovce

105. v. r.

06. 10. 1975 Štrbské Pleso

Gerald Michal POBJECKÝ - náboženský spisovateľ, kňaz, pôsobil v Senici a Sobotišti

28. 09. 1637 Košolná

29. 06. 1721 Bratislava

300. v. r.

Obsah

Úvod	2
Knižnice v čase pandémie.....	3
Činnosť Záhorskej knižnice počas prvej vlny pandémie.....	4
Regionálno-bibliografické oddelenie Záhorskej knižnice	5
Metodické usmernenie na určenie štandardov pre verejné knižnice.....	7
Kalendárium jubilujúcich osobností 2021 I. časť	12

Konkrétne otázky týkajúce sa chodu Vašej knižnice smerujte na e-mailovú adresu:
metodika@zahorskakniznica.eu

Názov: Metodický list č. 2
Zostavili: Mgr. Andrea Sadloňová,
Alena Švecová
Zodp. red.: Ing. Silvia Sameková
Vydala: Záhorská knižnica Senica
Rok vyd.: 2020